

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Corollaria præcedentis doctrinæ. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

fur, qui dixerit voluntatem nostram a Deo expectari, & non potius praeueniri. Si enim voluntas nostra modificatur efficacitate diuina & Deus se illi accommodat, quia videt sub conditione, quo inclinaretur voluntas tali gratia praeventa: efficitur, ut Deus expectet voluntatem nostram. Ceterum praedicti doctores non satis perspicuam habuerunt haeresim Semipelagianorum, contra quam canon ille editus fuit, ut enim cap. 5. notauimus, ibi solum damnatur, qui dixerit aliquid bonum opus ex nobis procedere, propter quod gratia nobis donetur: de modificatione autem, & determinatione primae causae per secundam ne verbum quidem dixerunt Semipelagiani, nec habet Concilium; nec ipsius instituto de hac re quidquam definire conueniebat: agebat enim tantum contra Semipelagianos. Porro voluntatis nostrae concursus, & determinationem non esse sine gratia cap. 5. monstrauimus. Deum etiam se accommodare secundis causis, & iuxta id, quod postulat cum illis operari, nullus Philosophus inficiari potest.

CAPVT VIII.

Corollaria praecedentis doctrinae.

Ad maiorem eorum, quae diximus, perspicuitatem, necesse est, nonnulla adiciamus. Primum est veram esse opinionem eorum, qui dicunt, Deum praefinisse opera nostra sine nobis, hoc est, ante nostram liberam determinationem, non quidem explicite, & singulariter in se ipsi, sed in congrua vocatione, quam cum praesentia eius, quod esset futura, nobis praedestinauit. Sicut n. congruam vocationem largitur nobis in tempore ante nostram liberam determinationem, ita etiam eam praefinit, cum eundem ordinem seruet in praedestinando ab aeterno, & in tempore operando: in ea igitur sicut in causa, cuius congruitatem optime nouit, consensum libetum, & operationem nostram praefinit. Sed haec praefinitio non impedit libertatem, sicut neque congrua vocatione: quia cuiuslibet liberum est vocationi congrue resistere, aut obtemperare, ut disp. 98. cap. 5. diximus.

Est tamen obseruanda differentia inter cogitationem congruam ad recte operandum, & tentationem, ex qua Deus nouit futurum peccatum, quod cum in utraque veluti in causa sit consensus noster, siue in opus virtutis, siue peccati, nihilominus non dicitur Deus villo modo praefinire peccatum, etiam si praedestinet cogitationem, ex qua nouit esse futurum; dicitur tamen quodammodo praedestinare opus virtutis in ipsa vocatione. Ratio vero discriminis est, quia cum ex se antequam praefiniat vocationem, desideret voluntate antecedenti, ut homo consentiat bonis cogitationibus, & operibus, & ex hac voluntate vocationem congruam praedestinet, recte dicitur in ea vocatione consensum praedestinare, cuius voluntatem ipsa vocatione praefinit. At vero quia Deus non vult ex se fieri peccatum non solum cum deformitate, sed neque secundum substantiam; idcirco dum praefinit cogitationem sine nostro consensu, ex qua scit nos libere peccaturos, non dicitur in ea praefinire, ut in causa ante nostrum consensum opus peccati etiam secundum substantiam. At vero in sequenti instanti opus peccati secundum

substantiam praefinit, quia decernit cum voluntate concurrere, sicut ipsa exigit, haec tamen voluntas in Deo non est antecedens, sed comitans nostram ac proinde nulla voluntate antecedente adhuc in causa praedestinat opus peccati secundum substantiam. Porro autem Deum non velle voluntate antecedenti, opus peccati etiam secundum substantiam manifestum est. Sicut n. ex se praecipit non fieri, ita etiam ex se desiderat ut non sit, ut patet ex dictis disp. 83. c. 2.

Secundo obseruandum est, eundem ordinem, quem ponimus inter concursus Dei, & determinationem nostram in operando, inter definitionem aeternam Dei, & determinationem etiam nostram in praesentia, seruandum esse inter Deum, & causas alias naturales, scilicet ignem, aquam, &c. Itaque sicut Deus non prius concutit ad calefaciendum, quam ignis cooperetur: ita prius praefinit concurrere cum igne, quam videat ignis determinationem. Hanc autem videt, cum ex eo, quod naturam illius, & determinationem ad calefaciendum cognoscit, iuxta quam postulat concursus qui sine vi, & miraculo contra internam illius inclinationem negari non possit: tum etiam ex materiae applicatione quam comburit. In tempore autem non prius applicari a Deo ignem ad comburendam, nec Deum prius operari, quam ignis comburat, sed simul, patet eodem, quo de operibus arbitrij probauimus disp. 88. cap. 5. quia scilicet effectus ignis ita est totus a Deo, totus ab igne, ut cogitatione discerni non possit, quid sit ab vno, quid ab alio. Multo ergo minus re ipsa, & ordine reali causae potest aliquid esse prius alio in ipso ignis effectu. Cumque praefinitio eundem ordinem habeat cum concursu secundae causae in praesentia, quem habet in tempore, sequitur, Deum ab aeterno effectum causarum naturalium decreuisse simul cum illarum cooperatione. Cum vero damasc. ait, ea praefinisse Deum, quae non sunt in nostra potestate, particula illa *praefinisse*, non denotat antecessorem respectu causae naturalis, sed respectu nostrae voluntatis. libere consentientis: ac si dicat, quae a nostra voluntate non pendent, ante illam praefinit, quamuis non ante concursum causae naturalis: quae vero a nostra voluntate futura sunt, non ante illam, sed cum illa decernit.

Tertio ex dictis in tota hac disput. & disputat. 82. c. ult. colligitur non solum non praefinisse Deum nostra opera libera ante determinationem voluntatis nostrae, verum etiam nec praefinire antea potuisse. Ratio est manifesta, quia cum ordo prioris, & posterioris inter decreta diuinae voluntatis assignari debeat, non ex solo Dei beneplacito, sed ex vario ordine rerum, quae a Deo praedestinantur, efficitur, debere esse variationem inter res ipsas, ut in decreto Dei diuersitatem assignemus: alioqui, ut ibi notauimus, rebus eodem prius modo se habentibus, frustra diceremus Deum vno, & alio modo decernere: quia ipse non dicitur varie vnum, aut aliud definire ex varijs actibus elicitis a sua essentia, sed eadem essentia in se inuariata per varios respectus rationis ad ipsa obiecta: quare si obiecta eodem modo se habent, semper erit in Deo idem modus praedestinandi, & praefinendi: deus autem concutens cum nostra voluntate non solum non prius agit, nec eam prius ad operandum applicat, quam ipsa cooperetur, verum etiam non potest: hoc enim ratio facta disput. 83. cap. 5. manifeste

*Quo pacto
Deus concu-
rat & praefi-
nat effectus
causarum
naturalium.*

*Non potuit
Deus praefi-
re opera li-
bera ante de-
terminationem
voluntatis.*

nifiste etiam probat: ergo præfinitione sua Deus nequit præcedere voluntatis nostræ determinationem, ac proinde nec libertatem illius præfinitionem ipsarum operationum impedire. Quare solum potest libertatem tollere prædestinando aliquid, quod præcedat cooperationem nostram, & liberum consensum. Hoc autem debet facere vno ex tribus modis. Vel perturbando cogitationem, ut non sit in nobis plena potestas deliberandi, vel unione hypostatica, vel visione beatificæ: ex quibus duo posteriores modi solum impediunt libertatem ad peccandum, sed ad alia opera bona liberam relinquunt voluntatem: tamen visio etiam necessario moueat ad dilectionem Dei: at primus ille modus libertatem omnino tollit. Alio vero modo tolli non potest libertas nostræ voluntatis, aut impediri: quia, ut recte docet S. Thom. 1. 2. q. 10. art. 2. voluntas nostra à nullo obiecto creato necessario moueri potest, quandiu vñs rationis sine perturbatione manet.

*Alique locum-
tenes causas
de concurr-
su Dei &
voluntatis
explicatur.*

Quarto nota, varios modos loquendi per causales propositiones concedi posse inter decretum Dei, seu concursum illius, & cooperationem nostræ voluntatis, non quia illis significemus prius Deum operari, aut velle operari nobiscum, non habita ratione cooperationis nostræ, vel contra (neutrum enim fieri potest, ut probatum est) sed ut denotemus diuersum modum (ut dici solet) dependentiæ aut connexionis vñus causæ in operando à cooperatione alterius: verbi causa, dicere licet: quia Deus vult me consentire, & mecum ad consensum cooperari, ego consentio: quo modo loquendi indicatur solum nostram operationem pendere ab adiutorio, & concursu diuini voluntatis, non quia illa prius in nobis operetur consensum, sed quod sine illa tanquam prima causa cui essentialiter subditur operari nullo modo possumus. Similiter dicere possumus: quia ego volo, & consentio; Deus vult me consentire, & velle: quo solum indicatur Dei voluntatem, & concursum egere nostra cooperatione tanquam causa secundæ, & proxima modificante, & determinante suam efficacitatem, addimus autem, ita mutuo connecti in consensu voluntatis primam causam, & secundam, ut secunda essentialiter subdatur & pendeat à prima, ut pote excellentiori ad totum effectum & omnem rationem illius; & hac fortasse ratione dixerunt aliqui, primam causam prius operari, quam secundam in eodem opere: quia secunda subditur primæ, tanquam ab ea in omnibus essentialiter pendens: quod sibi genus prioritatis ad prioritatem dignitatis & excellentiæ reduci debet, ut dixi cap. 5.

Postremo ex dictis inferitur, nullatione dicendum esse, ex præfinitione Dei aliquam imponi necessitatem nostræ voluntati. Nam quanuis concesserimus, ex præfinitione sequi aliquam necessitatem voluntati nostræ, quia tamen ea est posterior nostra libertate, & consequens illam, dici non potest, talem necessitatem imponi nostræ voluntati. Hoc enim modo loquendi denotatur necessitas antecedens, quæ sola imponi potest, nam quæ posterior est non imponitur, imo postponitur.

An, si prima causa necessario operaretur, nostra voluntas libere posset moueri.

Opinio Scoti. Cap. 2.

Quid senserit Gabriel & Corduba Cap. 2.

Verior sententia Caietani & Cameracensis Cap. 3.

Etiamsi nulla causa esset libera, effectus aliqui essent quidammodo contingentes. Cap. 4.

CAPVT I.

Opinio Scoti.

Quoniam ablata libertate primæ causæ, nulla secunda ex se libera esse potest: controuersia tamen proposita intelligitur facta suppositione, ut adhuc nostra voluntas ex se libera maneret, an prima causa necessario operante, ab extrinseco impediretur, quo minus libere ex se ipsa operetur. Hæc autem quæstio, licet ex suppositione impossibili procedat, non tamen censeri debet inutilis ad disputandum: ex ea namque facile colligimus, quæ sit propria radix libertatis actuum humanorum, quemadmodum ex alijs controuersijs, quæ ex aliquo impossibili procedunt, deduci solet ratio formalis alicuius, ut infra etiam disputat. 148. c. videbimus.

In hac igitur quæstione sic intellecta prima opinio est Scoti in 2. d. 1. q. 2. §. Tertia positio dicit, essentis nostram voluntatem propter extrinsecum impedimentum primæ causæ tunc non operaturam libere, sed necessario. Probat primum quia causa, quæ mouet, in quantum mota, si necessario mouetur, necessario mouet: sed voluntas nostra mouet se ipsam, in quantum mouetur à prima causa: ergo quia tunc necessario à prima causa moueretur, necessario etiam se ipsam moueret. Maiorem propositionem explicat Scotus exemplo baculi, qui tunc necessario mouet lapidem, quando ipse necessario mouetur, tunc autem libere, quando ipse etiam libere mouetur. Voluntatem autem se ipsam mouere, in quantum mouetur à prima causa, parer, quia dependet ab illa essentialiter in operando: prima autem causa non pendet in sua operatione à secunda. Deinde sic probat: Prima causa penitus attingit effectum, quam secunda; ac proinde prius natura: quare si prima causa necessario operaretur, in illo priori intelligeretur effectus productus à prima causa, ac proinde ita necessario, ut non posset à secunda causa libere impediri.

Sed præterquam quod Scoti rationes infirmæ sunt, & posterior cum doctrina ipsius non satis constat, ut 3. c. videbimus, opinio eius mihi non probatur. Eam Caiet. impugnatur supra q. 19. art. 8. c. q. 14. art. 13. omittis tamen illius rationibus ita possumus eandem confutare. Primum quidem licet modo operandi Dei impediretur nostra libertas, modo operandi Dei impossibile esset voluntatem cum voluntas creata non possit non esse subiecta modo operandi Dei, impossibile esset voluntatem aliquando libere operari. Esset igitur et impossibile, libertas ab intrinseco: quia impossibilis est actus, impossibilis est etiam potentia: ac proinde destruius id, quod supponebatur, scilicet voluntatem